

Za drugačno služenje vojaškega roka

Vprašani vojaščine oz. njene koristnosti sta ponovno prišli v ospredje v najrazličnejših italijanskih časopisih zlasti zaradi tragične serije samomorov mladih nabornih vojakov po vojašnicah celotnega Apeninskega polotoka, na drugi strani meje pa se mnogo govori, piše in polemizira o problemu oporečništva vesti, ki, resnici na ljubo, ni razrešen tudi v kaki zahodnoevropski državi (npr. v Belgiji) ali pa postane žrtev pretirane birokratizacije, kot npr. v Italiji.

Skratka vojaščina in svet vojašnic sta zopet postala aktualni vprašanji in to ne le zaradi zgoraj omenjenih razlogov. Mlad človek tostran in onstran meje začčenja premišljevali, tudi na podlagi raznovrstnega tiska, kaj pravzaprav pomeni (ali kaj bi lahko pomenilo) leto v vojski, začčenja premišljevali o kakovosti tega leta, ki naj bi ga namenil za službo domovini.

Pričevanji oporečnika vesti ter bivšega vojaka, ki ju tu objavljamo, razkrivata iz drugačnega zornega kota vprašanje vojaškega služenja, ki je za mladega katoličana, kot sta oba pisca, predvsem etični problem posameznika.

Pričevanje oporečnika vesti

Na začetku bi rad obrazložil pomen moje izbire civilnega služenja vojaščine. Do tega me je privedlo predvsem razmišljanje o pomenu ustavne dolžnosti: služiti domovini.

Tudi če etimološki pomen besede domovina označuje predvsem ozemlje države, sem prepričan, da v obdobju civilnega sožitja med narodi, kot je današnje stanje v Evropi, je potrebno najprej služiti narodu, torej ljudem, ki prebivajo na tem ozemlju in ki so najbolj potrebni naše pomoči.

Civilna služba vojaškega roka je torej potrebna predvsem tam, kjer ljudje, in to večkrat neslišno, zahtevajo od države res konkretno pomoč. Smatram torej, da je ideja civilnega služenja vojaščine sad globoke človečanske zavesti, ki v vernem človeku pridobi še dodatni pomen: darovanje posameznika bolj potrebnemu bližnjemu, skratka priložnost, da svojo vero res doživiš v kontakto z bližnjim.

Več kot leto služim svojo civilno službo v terapevtski skupnosti, ki v Gorici omogoča mladim narkomanom ustrezno zdravljenje ter jim pomaga tudi, da se spet vključijo v normalno življenje.

Neposreden stik s to novo realnostjo, o kateri sem bil prej sicer že mnogo slišal in bral, mi je sprva povzročil nemalo težav. S časom sem se naučil živeti ter se zživeti v ta novi svet, v smislu da sem prišel do spoznanja, da je treba res misliti in doživljati kakor oni, če jim res želimo pomagati. Razumeti moramo njihov svet, njihov način mišljenja, njihova večkrat neuresničena pričakovanja, njihove ideje za bodočnost. Skratka, treba je postati njihov prijatelj, tovariš,

ki deli vse z njimi ter jim na nevsiljiv način skuša posredovati tisto voljo do življenja, ki jo sami brezuspešno iščejo.

Pot je seveda težavna, mnogo je razočaranj, zaprek, ki jih oporečnik sreča vsak dan, vendar to je edina pot za te mlade. Sicer pa je problem uživanja mamil le odsev širše krize vrednot današnje družbe, kar seveda tudi vpliva na pojmovanje vrednosti in kvalitete življenja, ki si jih mlad človek ustvarja.

Sabrina Schiulaz: Roke

Končna rešitev vseh teh vprašanj seveda zahteva globljo analizo tako iz vzgojnega kot tudi iz socialno političnega vidika, vendar že sam kontakt s tako novo stvarnostjo človeško obogati mladega, ki, kljub svoji dejanski nemoči pred takim problemom, skuša nakazati s svojim delom in zgledom tem mladim izhod iz slepe ulice uživanja mamil.

Delo oporečnika vesti je le kapljica v oceanu nerešenih problemov, saj večkrat delo oporečnika le nekako napolni luknje, ki obstajajo na področju socialnih uslug. Res, samo kapljica je, vendar žlahtna, seveda le če se jo pravilno usmerja ter uporabi. Na žalost služi mnogo oporečnikov vesti v kakem uradu in ne pri kaki ustanovi, ki se posebno zanima za probleme človeka, kar seveda onemogoča tisto socialno poslanstvo, ki si ga oporečnik naloži s svojo izbiro.

Civilno služenje vojaškega roka je nedvomno težavnejše, ne le zaradi dodatnih osmih mesecev, ki jih mora oporečnik služiti. Tudi to je marsikomu ovira, vendar tudi s tako »kaznijo«, ki jo država nalaga oporečnikom vesti, se vedno več mladih odloča za to možnost, kar je nedvomen izraz želja mladih, da izboljšajo okolje, v katerem živijo, saj se mir gradi najprej v svojem lastnem okolju.

Paolo Parmegiani

Pričevanje bivšega vojaka

Strinjam se seveda z možnostjo civilnega služenja vojaškega roka in sem mnenja, da bi bilo treba mlade marsikdaj v to usmerjati. Nisem pa načelno niti proti služenju vojaškega roka v kasarni. Pa ne zaradi tega, ker bi bilo vojaško življenje prijetno, ustvarjalno ali kakorkoli v skladu z mojim življenjskim nazorom. Nasprotno, vsakokrat ko sem prijel za orožje (bil sem namreč vojak), me je obšel čuden občutek neugodja, včasih naravnost odpora do tistega uničevalnega orodja. Kljub temu sem se med vojaščino večkrat vprašal, kakšno bi šele bilo vojaško življenje, če bi se vsi miroljubni fantje odločili za civilno služenje in bi v vojašnicah ostali le nasilneži (teh itak ni manjkalo). Vedno bolj sem prepričan, da so pacifisti potrebni ne samo v civilni službi, ampak tudi v kasarnah. Najbolj odvrtna plat vojaškega življenja namreč ni disciplina, niti ne orožne vaje, ni-

dalje na strani 138

Pričevanje...

ti straže ali druge podobne obveznosti. To, kar res zastruplja življenje v vojašnici, so človeški odnosi med vojaki samimi. Vojaška logika je, da se vsak po nagonu skuša čim bolj izmotati iz vsakega šmira, pri čemer sploh ni važno, ali s svojim ravnanjem spravi v šmir svojega tovariša. Ali pa začarani krog znašanja nad novinci, ali niso tudi tu potrebni miroljubni in razsodni ljudje? Videl sem veliko na videz povsem normalnih fantov, ki so v zadnjih mesecih vojaščine naravnost noreli s svojimi neokusnimi šalami na račun novincev. Še tako je vojaško življenje za marsikoga šola egoizma, a brez razsodnih in miroljubnih ljudi bi se spremenilo v pravi pekel, v pravo tovarno nasilnežev. Je pač že tako, da se v vojašnici sproščajo včasih najnižji človekovi nagoni, njegova brutalnost, in na dan pride človekova animalična narava.

Priznati moram, da ni tekem leta, ki sem ga preživel pri vojaki, noben oficir nikoli zagovarjal uporabo orožja v napadalne namene. V tem pogledu moram vojaškemu vodstvu priznati korektnost. Tudi o kakem sovrastvu do drugih narodov ni bilo govora. Vtis sem imel, da je sploh še malokdo, ki resnično verjame v vojsko in vojskovanje. O kakšni vzgoji v smislu bojevitosti, udarnosti ali čem podobnem se v normalnih oddelkih sploh ne more govoriti.

Velikokrat se sliši, da je leto, ki ga preživiš pri vojaki, izgubljeno. Res je, v glavnem je res izgubljeno. Kljub temu pa moram priznati, da je vojašnica kljub temu neke vrste šola, namreč šola življenja. V kakšnem smislu? Uriš se lahko predvsem v potrpljenju, velikem potrpljenju s čakanjem v dolgih neskončnih vrstah, potrpljenju z vojaško birokracijo, potrpljenju z nevzgojenimi tovariši. Drugič se lahko naučiš malce ponižnosti, recimo v primeru, da moraš požreti brez ugovora kako krivico ali te doleti nezaslužena kazen ali ko moraš ubogati kakega popolnoma nerazsodnega nadrejenega itd.. Potem je vojašnica kraj, kjer imaš lahko, če si le znaš pomagati, veliko časa zase, za razmišljanje, za obračune s samim seboj, opazuješ lahko najrazličnejše ljudi, ki bi jih v navadnem življenju sicer nikoli ne spoznal, dalje lahko veliko bereš...

Škoda, da se le neznatna manjšina posluži teh »možnosti«, ki jih »ponuja« vojaško življenje. Če bi tako ravnala večina, bi v kratkem tudi v vojašnici zavladal popolnoma drugačen duh, proti kateremu bi bili častniki popolnoma nemočni, bila bi to prava nenasilna revolucija od spodaj.

Nekdanji vojak

RAST, mladinska priloga Mladike — 1987. Pripravlja uredniški odbor mladih. Tisk Graphart, Trst, april 1987 To številko je uredil Peter Rustja.

Literarni in likovni natečaj SKK

Ob slovenskem kulturnem prazniku je SKK organiziral literarni in likovni natečaj za mlade umetnike naših višjih srednjih šol. V soboto, 7. feb., so člani Kluba na svojem rednem sestanku prebrali literarne prispevke (bilo jih je osem) ter pripravili razstavo likovnih izdelkov (štirinajst). Komisija za likovne izdelke je prisodila prvo nagrado **Sabini Schiulaz**, drugo **Jasmini Živkovič**, tretjo pa **Mateju Susiču**. Komisija za literarne prispevke pa je izrazila mnenje, da so najboljši prispevki **Manice Maver**, **Maksimilijana Guliča** ter **Barbare Zlobec**. Posebno pohvalo pa sta zaslužili za svoja prispevka še **Veronika Martelanc** in **Elizabeta Ciacchi**. Predsednica Kluba je izročila zmagovalcem nagradna darila, ki jih je darovala draguljarna Malalan z Opčin. Posebna darila pa so namenjena še mladim umetnikom, ki jih je za najboljše proglasila publika. Ti so Veronika Martelanc, Maksimilijan Gulič in Fabio Perzan za literarne prispevke ter Štefan Pahor, Jasmina Živkovič ter Sabina Schiulaz za likovne izdelke.

Manica Maver Razočaranje

Brezizrazno gleda skozi okno. Njen pogled je uprt v sivo cesto, ki se vije pred hišo. Zunaj je vse puho in mračno, nebo je oblačno. Vsak hip bo začelo deževati.

Iz oči se ji utrne solza, za njo pa, kot bi popustil jez, se vsuje cel plaz solza. Tudi iz oblakov se je odtrgala prva kapljica, potem pa je začelo na gosto deževati.

»Zakaj, zakaj me je prevaral?« ji nenehno brni in buči v glavi. »Ljubim te, ti si zame edina,« ji je vedno ponavljal, kadarkoli sta se srečala. In ona je bila srečna, verjela je.

Tudi ko so jo prijateljice začele opozarjati, naj ne bo tako slepo zagledana vanj, jim ni hotela verjeti. »Samo nevoščljive so, zato pravijo tako,« se je prepričevala.

Njega, pa je le vprašala: »Pa me res ljubiš? Res nimaš rad nobene druge?«

»Norica, seveda te ljubim! Kakšne neumnosti pa ti roje po glavi?« ji je z nasmehom odvrnil.

In dvomi so splahneli. Popolnoma mu je spet zaupala. Vse do danes. Telefoniral ji je, da je zbolel in da ne more priti na zmenek. Zato se je odločila, da bo šla s prijateljico v kino. Kako je obstala, ko je pred kinom zagledala prav njega, kako je objemal lepo plavaloso dekle. Občutek globokega razočaranja in ponižanja ob pogledu na senco prvoščljivega nasmeha na ustih svojih prijateljic je skušala premagati in skriti, kako zelo jo je prizadelo.

Zdaj pa, v svoji sobi, se ji ni bilo treba več pretvarjati. Kako je mogel biti tak dvoličnež? »Kako je mogel praviti meni, da sem zanj edina, iste besede pa potem ponoviti še neki drugi?«

Spet pogleda skozi okno. Plōha je ponehala in sončni žarek je pokukal izza oblakov. Kot bi prinesel žarek tolažbe tudi v njeno srce. »Zakaj bi ga obsojala? Morda me ni hotel razžaliti, morda ni zbral toliko poguma, da bi mi povedal resnico?«

Saj je včasih težje povedati kot sprejeti resnico....

Matej Susič: Fotografija

FOTOGRAFIJA

Maksimilijan Gulič Slovenski duh

Počasi je odprl oči. Mèrjeno si jih je pomel in sprva meglen pogled se mu je vse bolj čistil, dokler ni jasno videl pred seboj odurno ograjo, ne predaleč za njo pa skromen gaj. Siva, turobna jesenska narava mu je razodela, da že steguje Zima svoje ledene nohte. Mrzel veter je nemo bril po bližnji livadi, majal gole, temne štrclje dreves v ozadju in s tem krčevito trgal skladnost pokrajine. Večerna sivina je že pričela oblivati daljni log, le na zahodu se je umirajoča Svetloba upirala zmagujočemu Mraku.

Zravnal se je na trdem, kamnitem sedelju. Radost, razvidna na žarečem obličju, je kmalu ginila, žalostna resničnost si je bila utrla pot med hlapi sna. Sanjal je o Slavoslavju, Perunovem sinu in zavetniku Slovencev. Vrnil se je. In vrnil je Slovincem ljudi, zemljo, vrhovnost! Bilo je nepopisno, blazno veselje, ki je prevzelo slovenski narod, polnilo zavesti z radostjo združenih bratov po desetletjih ločenosti. Bili so kriki in vpitja srečnega naroda, ki je dobil, kar so mu bili odvzeli s silo. Toda bile so pa - le sanje.

Kako bi sploh mogel pozabiti onele tako hude trenutke. Vse se je zgodilo v eni sami, dolgi noči; nemške in laške nadčloveške sile so složno napadle slovenska božanstva. Slavoslav je koj obležal mrtev, mnogi so mu v kratkem sledili, oskrunjene vile so si vzele življenje, večina škrtarov je bila ubita. Povodni mož pa je bil okovan v eni izmed neštetih kotlin Presihajočega jezera. In tedaj se je začelo.

Slovenski narod, zlahtna veja navkljub vsemu košatega drevesa Slavije, nekdanj ponosno pleme, ki je bivalo od Jadrana do Panonije, skozi vse Vzhodne Alpe, je začel vidno maléti, prebil stoletja tujega jarma in čedalje bolj rinil v obupen položaj. Večidel Slovencev biva s soslovani, toda ne enakopravno; hira, bliža se dokončni utopitvi v južni večini. Primorska, Koroška, Porabje so odtrgani sadeži razvéjane slovenske rastline, in tujci neprestano segajo po njih. Veliko pa jih je razpršenih po svetu. Skeleč spomin na nekdanje, obojestranske krivice je brata spremenil v sovraga, in ni ga hujšega ko brat, ki mrzi brata.

Ne, ne more pozabiti trinajstoletnih muk, nenehnega kratenja pravic, stalnega zapostavljanja.

Tako je razmišljal Slovenski duh. O vsem tem je obujal spomine, breizhodna stvarnost pa mu je bila še preveč očitna. Vsaka krivica, ki je bila storjena slovenskemu narodu, najsi so bile te brezštevilne, je pustila neizbrisno sled. Močno je trpel, teža bolečine ga je trla, dokler ni bridko jokaje podlegel spancu. Njegovemu ihtenju je odjeknil grozen, trpeč, toda mogočen tulež iz dna Presihajočega jezera. In ni se več zbudil.

Jasmina Živkovič: Sanje

Barbara Zlobec Nasvidenje

Spoznala sem novega prijatelja. Nekoga izmed milijonov različnih, a vendar podobnih ljudi, ki se kot jaz od jutra do večera ženejo za svojimi cilji, upajo in obupujejo. Ime ni važno, saj bo njegov obraz verjetno kar kmalu zbledel v mojem spominu, čeprav sva si še danes prijateljsko segla v roko. Spoznala pa sem tudi veliko ljudi, ki so v mojem spominu zapustili trajno sled, čeprav je bilo naše srečanje še tako kratko. Ko me drugi razočarajo, se spomnim njihovih besed, ki zablestijo v vsej svoji luči, kot mavrica po plohi, ko se trava lesketa v skrivnostni lepoti in se drevesa v tihem šepetu pogovarjajo o nevihti, ki je prešla.

Pred nekaj leti sem obiskala Benetke. Veličini njenih stavb in bogastva obširnih dvoran so me tako navdušila, da skoraj nisem opazila, kako so bile ulice polne smeti, narava okužena, morje po slavnih kanalih pa je bilo podobno umazani juhi. Kot običajno sem si ogledala razne mestne znamenitosti in ko je ura na zvoniku odbila poldne, so me noge že pošteno bolele. Po kosilu se je sestra odločila, da si bo v znamenitem mestu na koleh kupila ogrlico. Vstopili sva v majhno lično trgovino in se ustavili pred kupom razobešenih ogrlic. Ker sestro dobro poznam, sem vedela, da se ne bo tako hitro odločila, zato sem se mirne duše zagledala na trg Sv. Marka in pričela šteti golobe, medtem ko me je sestra spraševala: »Ali bi to? Ali bi to?« Končno se je odločila za srebrno ogrlico s svetlo modrim steklenim srcem. »Ste že izbrali?« je vprašal prodajalec s tipičnim beneškim naglasom. »Žel!« sem z nasmehom pomislila, ko sem se ozrla proti njemu. Začudila sem se, saj ni bil veliko starejši od mene. Zagoreli obraz so obkrožali črni kodri in prodorne modre oči so mu dajale videz morskega roparja ter obenem zasanjanega galaba, ki želi doseči sonce. Zdelo se je, da so njegove oči ujele modrino neba in skrivnost morskoga dna. Takšen je bil verjetno pogled družinskega očeta, ki je zbežal pred barbari ter se zatekel na beneško laguno, kjer se je širilo močvirje in so se oglašale divje rase. Spoznal je, da si lahko v tem še neoskrujenem svetu postavi varen dom zase in družino.

Iz teh razmišljanj me je zdramil njegov glas: »V kakšnem jeziku pa govorita med seboj? Ali govorita nemško?«

»Ne, slovensko,« sem odgovorila in pričakovala skoraj običajni brezbržni »ah«, ki mu včasih sledi še pomenljiv nasmeh. To je namreč značilni odziv na moj odgovor, ki ga večkrat boleče občutim, čeprav se tolažim s pomenljivo izjavo priznanega in občudovanega pisatelja Rebule: »Za nič bistvene nisem prikrajšan kot Slovenec. Kdove če nisem celo s čim oblagodarjen.« Zakaj me torej tisti »ah« vedno tako boli? Ker vidim v njem senco zaničevanja mojega jezika in slovenske kulture sploh. Saj je nitni ne poznajo, kako lahko torej tako brezbržno sodijo o njej?!

Takrat pa ni bilo tako. Tanko pajčevino tišine je raztrgal njegov glas: »Oh, lepo! Kako pa se pozdravite v slovensčini?«

»Ponavadi rečemo »nasvidenje.«

»Torej, nasvidenje!«

Hotela sem mu povedati, da je bil zame najlepši pozdrav iskrenost njegovega pogleda, ki je pričal, da smatra najina jezika za enakovredna.

Ni važno, kakšen jezik govoriš, ampak kakšen si. Ni važna kultura tvojega naroda, ampak tvoja srčna kultura. Na tej ravni bi bili stiki med narodi vedno prijateljski, celo potrebni za vzajemno dopolnjevanje. Seveda tega nisem rekla glasno, saj verjetno ne bi razumel, kako hvaležna sem mu bila za odgovor, ki ni bil le brezbržni »ah«. Morda se v ljudeh, ki tako odgovorijo, oglašava vzgoja, ki jim je od mladih nog narekovala, da je naša manjšina manjvredna. Mladina, ki je bolj razgledana, bi morala opustiti te stare predsodke in stopiti na novo pot. Včasih pa se mi zdi, da raje nadaljuje po stari, shojeni, ta pa ne bo nikoli pripeljala do sožitja.

Ko je sonce ogrnilo morske valove s krvavordecim plaščem, sem se vrnila domov. Ohranila sem lep spomin na malo trgovino, kjer je sonce vdralo skozi izložbeno okno in risalo skrivnostne sence na zidove, seveda pa tudi na mladega prodajalca v njej, ki ga nisem nikoli več videla.

Srečala sem veliko ljudi, ki slovenske kulture niso spoštovali. Gotovo ti ne znajo ali pa niso nikoli poskusili prislunhiti bučanju burje po kraških gozdovih, viharju na morju in škripanju ribiških jadrnic. Sicer bi gotovo zaslišali tudi stokanje trpečega in užaljenega naroda, ki pa se ni nikoli vdal in se noče vdati v usodo. Spoznali bi, da je vsak narod in vsak človek vreden spoštovanja, saj sožitje in ljubezen slonita prav na tem.

Mini anketa o pojavu mladinskega prestopništva

O pojavu mladinskega prestopništva se med tržaškimi Slovenci v zadnjih mesecih veliko piše, še več pa govori. Nekateri pojavi (pijančevanje, vandalizem, pretepi, uživanje mamil itd.) so marsikomu podrli iluzijo o naši manjšini kot srečnem otoku sredi vse bolj pokvarjenega sveta. Sicer se je že pred kakšnim letom tu pa tam dvignil kak svarilen glas, a šlo je bolj za osamljene krike kot za neko razširjeno zavest. Sedaj pa so se oglasila naša društva, oglasil se je »Primorski dnevnik«, vнемajmo se javne in zasebne debate. Skratka, vsem je postalo jasno, da si pred resnico ni več mogoče zakrivati oči. Koliko omenjeni zapisi in debate dejansko segajo v bistvo problema, je seveda še odprto vprašanje, h kateremu se bomo morda vrnili kdaj drugič. Zaenkrat se je naše uredništvo odločilo, da izvede med slovenskimi dijaki in študenti nekakšno mini-anketo, katere obseg in namen sta seveda omejena in brez kakršnihkoli zahtev. To pravzaprav ni nobena prava anketa, ampak preprosto zbirka 13 mnenj o tem vprašanju.

Postavljenih vprašanj je bilo šest. Odgovori anketirancev so bili ponekod enaki ali zelo podobni (v tem primeru ne navajamo vsakega odgovora posebej), drugod pa različni ali tudi nasprotujoči.

Na prvo vprašanje, ali so anketiranci sledili problematiki po našem časopisju, jih je pet odgovorilo pritrdilno, tri odklonilno, štirje pa so le delno sledili vsej zadevi. Večina anketirancev tudi meni, da je položaj res takšen, kakršen izhaja iz člankov, objavljenih v »Primorskem dnevniku«. Dijakinja (16 let) pravi recimo: »Čeprav sem sama to problematiko le pred kratkim spoznala, menim, da se položaj stalno slabša.« Le manjšina (2) meni, da položaj le ni tako hud, kot se govori in piše. Študent (20 let) pravi: »V zvezi s temi pojavi bi ne smeli posploševati sodb, kajti ti dogodki so bili sad 'dela' nekaterih posameznikov. Problem pa bi seveda morali poglobiti.«

Iz odgovorov na drugo vprašanje naj bi izhajalo, ali so anketiranci kdaj osebno prisostvovali kaksi posebno »razburljivo« sceni. Nekaj značilnih izkušenj: 1) Dijakinja (16 let): »Ker sem se zadnje čase udeležila več mladinskih plesov, imam tudi nekaj izkušenj na tem področju (pretepi, kraja denarja, jopičev itd.). Skoraj vsi so na to reagirali negativno, razven sedaj storilcev teh dejanj, ki se pri tem očitno zelo zabavajo.« 2) Dijak (16 let): »Zaradi pijanca je skoraj prišlo do bika.« 3) Dijak (17 let): »Tudi jaz sem spil kak kozarček preveč, ampak nisem začel razbijati lokalov.« 4) Dijak (18 let): »Bil sem pretepen« (v tem primeru je bil sicer vzrok drugje, namreč narodno sovraštvo). 5) Dijak (19 let): »Nisem doživel ničesar.« 6) Študent (20 let): »Kot velika večina mladih, ki se udeležujejo plesov in podobnih prireditev, sem tudi jaz marsikdaj prisostvoval pretepom in podobnim 'exploitom'. Ko se je vnel kak pretep, so se mu navadno ljudje izognili in gledali, ne da bi posegli (razen organizatorjev seveda).« 7) Študentka (21 let): »Na srečo ali pa po naključju nimam veliko izkušenj na tem področju. Vandalizem, agresivna dejanja, katerim sem bila priča, so bila posledica alkohola. V teh primerih me strese groza, predvsem ker po navadi agresivnost priključijo novo agresivnost. Konec nasilnega dejanja pa predstavlja ali 'obilast' ali pa zmaga najmočnejšega. V takih primerih so reakcije vseh 'gledalcev' precej podobne: strah, zbežanost, skrita navadno za nasmehom brezbrčnosti.« 8) Študent (21 let): »Na plesih je nasplošno precej pijančevanja, kar privede do hudih izgredov, katerim smo priča. Na plesih se rad vname t.i.

biks, katerega pa se na srečo udeležuje le nekaj posameznikov. To pa negativno vpliva na vse udeležence (sam sem večkrat osebno prisostvoval takim izgredom). Dosti je mladih, ki gledajo na te pojave kot na nekaj povsem naravnega, češ da se take stvari morajo dogajati, ker se mlad človek brez tega ne more realizirati in postavit pred sovorniki. Mnogi si želijo s takim ekshibicionizmom pokazati svojo fizično moč, izstopiti iz množice in se drugim pokazati v 'lepši' luči, posebno pred dekletki.«

Ključno je seveda vprašanje vzrokov teh pojavov. Tu so mnenja lahko različna: 1) Dijakinja (16 let): »Nesporazumi v družini; pa tudi družba, ki jim ne zna pokazati prave poti, ampak jih podpira v slabem.« 2) Dijakinja (16 let): »Trdna mnenja sem, da ljudje ne potrebujejo pomilovanja, ampak le pomoči.« 3) Dijak (16 let): »Alkohol; sovraštvo med vami (a le v redkih primerih).« 4) Dijakinja (17 let): »Po mojem je to stvar vzgoje in smisla za korektnost.« 5) Dijak (17 let): »Družba in preveč 'svobode', ki jo dajejo starši otrokom v mlajših letih, kar se nato maščuje.« 6) Dijak (18 let): »Mislim, da ima mladina vsega v izobilju. Kar si zaželi, to ima! Zato pride do takih dogodkov.« 7) Dijak (19 let): »Pomanjkanje ali zgrešeni življenjski cilji.« 8) Študent (20 let): »Pijančevanje izvira iz nezadovoljstva; previsoko mnenje o sebi; želja po uveljavitvi.« 9) Študent (20 let): »Vzrok je več: po mojem mnenju slabo vpliva televizija, nato pomanjkanje idealov. Človek želi biti v središču pozornosti, zato poseže tudi po silii, po alkoholu in mamilih.« 10) Študentka (21 let): »Egocentrizem, ki izhaja iz kompleksov, ki tlijo v notranjosti vsakega posameznika. Kompleksi pa so posledica pomanjkanja ljubezni, razumevanja, opore, odobravanja.« 11) Študent (21 let): »Vzrokov bi raje ne iskal, ker si o njih sam nisem na jasnem. Morda je eden od vzrokov ta, da se mladina, ki se teh plesov udeležuje, neaktivno in vestno angažira v naših obstoječih ustanovah.«

Sedaj pa vprašanje odgovornosti. Kdo naj se ob vsem tem v prvi vrsti zamisli? Ali pa morda ni nihče konkretno kriv? Iz naših anketnih pol izhaja naslednje: 1) Dijakinja (16 let): »Največjo odgovornost ima seveda družina. Krivo pa je tudi izobilje, ki povzroča prezir do majhnih reči, kaj šele do zahtevnejših pristopov!« 2) Dijakinja (16 let): »Menim, da ni za nobenega konkretnega krivca. Na podobne izbire vse ne kako vpliva. Če se recimo odločim za uživanje mamil, so tega krivi moji prijatelji, ki so me do tega privedli, razpečevalci, ki mi ponujajo mamil, v veliki meri pa bi bila kriva tudi sama.« 3) Dijak (16 let): »Brezposelnost, slaba vzgoja, alkohol, brezbržni starši.« 4) Dijakinja (17 let): »Nihče ni konkretno kriv. Družva in ustanove so krivi samo, ker so preveč popustljivi in tolerantni z ljudmi, ki se ne znajo civilno obnašati. Vsekakor družba, v katero mlad človek zahaja, veliko pomeni in vpliva na njegovo obnašanje.« 5) Dijak (17 let): »Naša društva niso ničesar kriva.« 6) Dijak (18 let): »Menim, da so krivi tudi starši, ki so otrokom dovolili vse, ne da bi jim kaj prepovedali (večina staršev, ne vsi). Tudi naše ustanove nosijo del odgovornosti: namesto da bi 'kontrolirali' mladino, se zanimajo le za lastne interese!« 7) Dijak (19 let): »Tega so kriva sredstva množičnega obveščanja, ki začenši z reklamo, nudijo predstavo o svetu, ki ga ni.« 8) Študent (20 let): »Vzrok je mnogo... Mladinska 'klapa' vidi npr. v pretepu način samouveljavitve. Družva in ustanove verjetno slabo vplivajo le na nekatere osebe, s tem da jih izključujejo.« 9) Študent (21 let): »Krivi so ljudje, ki jim taka mladina prija, namreč mladi-

na, ki ne misli s svojo glavo in si želi samo 'kruha in iger'. Krivec sicer ni ena sama oseba, ampak cela generacija, ki je našo mladino tako vzgajala. Po mojem mnenju krivcev ne gre iskati toliko med starši, kolikor med ostalimi t.i. vzgojitelji.«

Do tu analiza. Težje je seveda iskati in najti pot iz slepe ulice. Pripravljenih receptov ni. Zakaj je tako težko predlagati nekaj pozitivnega? Od kod škepsa, ki nekako veže iz anketnih pol? Značilno je, da skoraj polovica anketirancev ne ve, ali je sploh možno položaj izboljšati, oz. pravilno ukrepati. Nekaj mnenj: 1) Dijakinja (16 let): »Možno je seveda ukrepati, čeprav mi postopek in možne rešitve niso jasne.« 2) Dijakinja (16 let): »Molčati se ne sme, izgredov opravičevati tudi ne. Če kdo nekaj zakrivi, ga je treba strogo prejeti.« 3) Dijak (16 let): »Seveda je treba ukrepati: več nadzorstva.« 4) Dijakinja (17 let): »Ne vem, če se lahko ukrepa.« 5) Dijak (18 let): »Ukrepati mora sama mladina in sicer tako, da izolira vročekrvneže.« 6) Dijak (19 let): »Možno je ukrepati. Treba bi bilo angažirati mladino, da si sama poišče ustrezne, a 'trezne' ideale in cilje.« 7) Študent (20 let): »Treba je ustvariti tako javno mnenje, da bo že sama beseda pretep zvenela omalovaževalno. Danes so mladi večinoma ponosni, ko pravijo recimo 'Sem zbrcal onega ...'. Sredstva množičnega obveščanja bi morala odigrati pri tem vlogo.« 8) Študent (20 let): »Najprej bi se morali vprašati, kaj smo sploh do sedaj naredili, v čem smo uspešni ali zgrešili, koliko smo blizu svojim prijateljem, koliko so starši blizu svojim sinovom in hčeram.« 9) Študentka (21 let): »Nedvomno je možno oz. je treba nekaj narediti. Dobro voljo morajo pokazati posamezniki, družine, družba, država. Določene spremembe so potrebne v vseh ustanovah.« 10) Študent (21 let): »Po mojem mnenju so nekateri problemi skoraj nerešljivi. Nekateri mladi so se namreč v ta način življenja že tako zživel, da bi se na drugega ne mogli niti privaditi. Večina pa je takih, ki se udeležujejo teh prireditev (plesov), ker pač drugih ni (sam spadam v to kategorijo ljudi). Zato bi bilo treba tem mladim nuditi neke vrste alternativno, drugačne plesne, drugačne načine združevanja, vse to. kar bi lahko v večji meri nudil tudi SKK. Današnji mladi si želijo zabave, plesov, vendar so nezadovoljni s tem stanjem, pa nočejo ali ne morejo ukrepati.«

Na zadnje vprašanje pa je bil odgovor anketirancev skoraj enoglasen, namreč, ali je prav, da se o teh pojavih sploh javno razpravlja. Skoraj vsi (z eno samo izjemo) so bili mnenja, da je to ne samo možno, ampak celo nujno, čeprav so nekateri istočasno izrazili obrobne pomisleke glede točinka takega razpravljanja. Navajamo nekaj tozadevnih mnenj: 1) Dijakinja (16 let): »O tem ni dvoma, javno razpravljanje je nujno.« 2) Dijakinja (17 let): »Seveda je prav, da se o tem javno razpravlja. Paziti pa je treba, da se s tem ne pretirava, da se ne zgodi kot po predavanjih proti kajenju, ko se pet minut kasneje mladi že pogovarjajo s cigareto v rokah, češ, skozi eno uho noter, skozi drugo ven.« 3) Študent (20 let): »Da in ne.« 4) Študent (20 let): »Nedvomno je prav. To je vprašanje, ki se tiče nas vseh in vsi moramo pri tem sodelovati, brez predsodkov ali tabujev.« 5) Študent (21 let): »Vsekakor se mi zdi prav, da se o tem govori, a upam, da se ne bo vse skupaj končalo le pri govorjenju, saj je treba nekaj ukreniti in - če se lahko tako izrazim - spremeniti okus in želje mladih. Gre namreč za našo mladino, kateri tudi sam pripadam.«